BIEDNE MIASTO

Wydawnictwo zawiera unikatowe zdjęcia z archiwów łódzkich oraz niemieckich (np. *Uroczyste obchody święta 3 maja w roku 1916 w jednej z łódzkich synagog*), a także czytelne mapy działań wojennych podczas Operacji Łódzkiej w listopadzie i grudniu 1914 (kilka rozkładanych mapek pozwala śledzić rozwój wypadków i manewry wojsk). Równie staranny wydaje się wybór tekstów, które napisali zarówno naoczni świadkowie wydarzeń, jak i współcześni nam historycy. W publikacji przypomniano również postać Jana G. Blocha, twórcy linii kolejowej Koluszki - Łódź, który wybuch, przebieg i skutki przewidywał dużo wcześniej, bo w wydanym w 1898 roku dziele *Przyszła wojna pod względem technicznym, ekonomicznym i politycznym*. Fragmenty tej rozprawy są - paradoksalnie - zakończeniem książki.

Wcześniej mamy esej Pawła Spodenkiewicza, wspomnienia Mieczysława Hertza, pamiętnik brytyjskiej pielęgniarki Violetty Thurstan i opis działań wojennych pióra prof. Jolanty Daszyńskiej.

Paweł Spodenkiewicz w swoim tekście przedstawia działalność Głównego Komitetu Obywatelskiego - wyłonionego spośród łódzkich przemysłowców i inteligencji społecznego ciała, które było czymś w rodzaju samorządu miejskiego w pierwszym roku wojny. *Panowie w średnim wieku, pachnący wodą kolońską, w wykrochmalonych koszulach i garniturach z angielskiej wełny. Synowie i wnukowie założycieli fabryk lub inteligenci z mieszczańskich rodzin. Nie zawsze i nie wszędzie darzeni sympatią. Dokonali jednak czegoś naprawdę istotnego - zorganizowali władzę w mieście porzuconym przez Rosjan w 1914 roku w przededniu "bitwy łódzkiej" i oszczędzili współmieszkańcom wielu nieszczęść towarzyszących wojnie.* Zajęli się zorganizowaniem dostaw żywności i opału, bezpieczeństwem na ulicach, ale też szkolnictwem i służbą zdrowia.

O wszystkim tym dokładniej można przeczytać w przedrukowanej w całości książce **Mieczysława Hertza** *Łódź podczas Wielkiej Wojny*. To dzieło jest skrzyżowaniem pamiętnika i historycznej monografii. Przez wiele lat było głównym źródłem wiedzy o dziejach miasta w okresie I wojny światowej.

Ciekawym kontrapunktem dla wspomnień Hertza są fragmenty dziennika **Violetty Thurstan**, angielskiej pielęgniarki, która na ochotnika wstąpiła do Rosyjskiego Czerwonego Krzyża. W czasie wojny przebywała m.in. w Łodzi (w czasie bitwy łódzkiej). jej wspomnienia maja duży walor literacki (autorka oprócz pielęgniarstwa studiowała tez literaturę).

Prof. Daszyńska opisuje szczegółowo działania wojenne wokół Łodzi, kreśląc też szersze tło historyczne wydarzeń.

Wydawnictwo Kusiński zdążyło już nas przyzwyczaić do wysokiego poziomu edytorskiego swoich publikacji. Nie inaczej jest w przypadku *Bezbronnego miasta*: wysokiej jakości matowy papier, wysmakowany projekt graficzny, zdjęcia trzymające jakość mimo albumowych wręcz powiększeń, wreszcie… czerwona tasiemka w roli zakładki - wszystko to czyni książkę wydawniczą perełką.

Promocja książki w WBP im. Józefa Piłsudskiego odbędzie się 8 września o 17.00. Wydarzeniu towarzyszyć będzie koncert Agnieszki Makówki, solistki Teatru Wielkiego.